

ПРЕДМЕТИ КНЕЗА ЈОВИЦЕ МИЛУТИНОВИЋА НАЂЕНИ У ЊЕГОВОМ КОНАКУ У ВАЉЕВУ

Име Јовице Милутиновића тесно је везано за Ваљево прве половине XIX века и за борбе српског народа за време Првог и Другог устанка. Рођен осамдесетих година XVIII столећа, у колубарском селу Санковићу, он се појављује већ 1804 године, одмах после Сече кнезова, заједно са кнезом Николом Грбовићем и другим устаничким вођама Ваљевске нахије и са њима, као буљукбаша, ослобађа Ваљево. У доцнијим бојевима свуда храбро учествује

Сл. 1. — Свечана долама Јовице Милутиновића

све до пропасти Устанка; постаје капетан 1810, а 1813 склања се у Срем. У Другом устанку капетан Јовица Милутиновић такође активно учествује; бори се и ослобађа Палеж, Ваљево по други пут, а затим тера Турке и из Шабачке нахије. После закључења мира повлачи се у своје родно место. Доцније, 1823 постаје кнез вароши Ваљевске и Колубарске кнежине а затим члан и претседник Ваљевског магистрата. Тада се досељава у Ваљево и подиже у бондруку велики двокатни конак који и данас постоји у главној улици. У њему је, на горњем боју живео све до 1842 године, када је, умешан у тадашње политичке догађаје у Србији, био принуђен још једном да пребегне у Срем, где је у Руми провео последње године свога живота (умро 1846).¹

Прегледајући 1951 године најстарије зграде које су се у Ваљеву до данас очувале — међу које на прво место долазе некадашња школа, затим Ненадовићева кула на Кличевцу, конаци и куће устаничких вођа Грбовића, Бобовца, Јовице Милутиновића и вајат чика-Љубе Ненадовића — нађено је у подрумском и таванском ђубрету Јовичине куће више предмета који су припадали овом знаменитом човеку² а које су нечистоћа, мемла, инсекти и друге животиње у знатној мери упропастили.

¹ Константин К. Ненадовић, Живот и дела Великог Ђорђа Петровића Кара-Ђорђа, Споменица, књ. II, Беч 1884, стр. 508.

² На поменуте предмете наишао је конзерватор Завода арх. Д. Ст. Павловић. Он их је предао на чување Градском одбору и скренуо пажњу на њихову вредност, марта 1951.

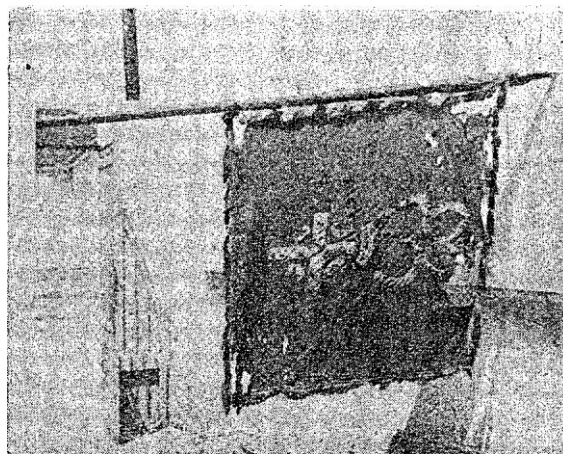
Застава свакако припада времену Устанка. То неће бити онај барјак за који Прота Матија каже да га је Јовица 1804 „од марама начинио и носио га тамо амо покрај параде”.¹ Црвене је боје, величине 140 x120 см., са кићанкама унаоколо и српским грбом (крст са четири оцила) у средини и разгранатом круном више њега ; све израђено у злату. Застава је натакнута на дуго дрвено копље. Она је прилично исцепана и изједена (сл. 2).²

Нађене су велике бронзане мамузе и један орнаментисан бардак од печене земље, мрко глеђосан.

Долама и портрет су по свој прилици из доцнијег, мирнодопског времена, када је Јовица Милутиновић био кнез, члан и претседник Ваљевског магистрата. Као знак достојанства, ову је доламу кнез Јовица носио у свечаним приликама. Она је од тамне чоје, са манџетнама, крагном и једном еполетомј извезена златом, са златним дугметима на којима је израђен српски грб. Чоја је на више места изједена (сл. 1).

Згужван и многим преломима упропашћен, нађен је и његов уљани портрет на платну, величине 55 x80 см. Слика претставља Јовицу Милутиновића у овој истој свечаној долами и са истим еполетама. Коштуњава лица, гологлав, зачешљан, избријане браде, повећих бркова, блага и паметна погледа, он у исто време има и нечег одважног и достојанственог. Његову одору крдси златан опасач — ешарпа са пафтом на којој је грб; у левој руци држи сабљу са чијег балчака виси златан ремњак. У доњем левом углу слике једва се назирао запис са именом Јовице Милутиновића (сл. 3).

Сви су ови предмети прикупљени и склоњени а затим их је новоотворени музеј у Ваљеву, који је смештен у рестаурисаној и адаптираној старој школи, конзервирао, рестаурирао и изложио. Приликом чишћења портрета откривен је и цео запис који гласи: „ИЗОЖБРАЖЕНИЕ БЛАГОРОДНОГ ПОВИЦЕ МИЛУТИНОВИЋА Г. БАКАЛОВИЋ”.³ Познато је да је

Сл. 2. — Устаничка застава

сликар, иконограф и портретист Георгије Бакаловић радио у време Јовице Милутиновића у Западној Србији, у Шапцу. За овај његов портрет није се међутим досад знало.

Арх. Д. Ст, П:

Сл. 3 — Портре Јовице Милутиновића од Георгија Бакаловића

1 Прота Матија Ненадовић, Мемоари, СКЗ. 9, Бгд. 1893, стр. 86.

2 Заставу је доцније описала Ђурђица Петровић, кустос (Zastave Karadordevog doba, Vesnik I, Vojni muzej JNA, Bgd. 1954, стр. 146).

3 Конзервирање и рестаурирање слике извршио је Здравко Секулић, рестауратор Народног музеја у Београду.

OBJETS AYANT APPARTENU AU KNEZ JOVICA MILUTINOVIG

A Valjevo, dans la maison qui avait appartenu au Jovica Milutinović, célèbre capitaine des Premier et Second Soulèvements Serbes, devenu plus tard knez de Valjevo, on a trouvé, abandonnés et en assez mauvais état, quelques objets qui avaient été à lui. Il s'agit de: un drapeau des insurgés, de couleur rouge comportant Pécusson serbe,

des éperons de bronze, un bocal, une tunique de parade en drap, et brodée d'or et un portrait (huile sur toile) qui représente Milutinović dans ce même uniforme et sur lequel on a pu découvrir la signature du peintre Georgije Bakalović. Tous ces objets sont exposés aujourd'hui dans le Musée de Valjevo après avoir été réparés.